

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. BLS-101-01123

Den 17. november 2009

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg har i brev af 4. november 2009 stillet følgende spørgsmål nr. 130. alm. del, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Sten Gade (SF).

Spørgsmål nr. 130 (alm. del)

Vil miljøministeren give en detaljeret gennemgang af de miljøproblemer, der kan være knyttet til Nord Stream projektet i dansk territorialfarvand og Østersøen som helhed?

Svar

Indledningsvist skal jeg notere, at jeg er opmærksom på, at Nord Stream projektet har været diskuteret i alle landene omkring Østersøen og internationalt.

Danmark har lagt vægt på, at miljøvurderingen afspejler de bekymringer, der er kommet frem i såvel de danske som i de internationale høringer af miljøspørgsmålene knyttet til projektet.

Rørledningsprojektet drejer sig om to parallelle 1220 km lange ledninger, med en diameter på 48 tommer (1,2 m). Den skal udgå fra Vyborg i Rusland og forløbe henover russisk, finsk, svensk, dansk og tysk havområde. Rørledningen skal kunne transportere 55 mia. m³ naturgas om året.

I Danmark vil naturgasledningen gå i gennem dansk territorialfarvand, dvs. indenfor 12 sømilegrænsen syd for Bornholm. I resten af det danske havområde løber den i gennem den såkaldte Økonomiske Zone, dvs. udenfor 12 sømilegrænsen. Det er FN's havretskonvention, der fastlægger grænserne for de økonomiske zoner, som Østersøen er delt op i. Der er foretaget den samme miljøvurdering, hvad enten det gælder territorialfarvandet eller den økonomiske zone.

I henhold til FN's Espoo-konvention om grænseoverskridende miljøpåvirkning skal de lande, hvor igennem rørledningen løber høre alle nabolande. Det vil i dette tilfælde sige Estland, Letland, Litauen, Polen og også Rusland, Finland, Sverige, Danmark og Tyskland. Alle lande er således blevet hørt over de gennemførte miljøvurderinger.

Miljøvurderingen, som bygger på undersøgelser udført af både nationale og internationale anerkendte institutter, viser, at der ikke er negative miljømæssige konsekvenser ved projektet. Jeg vil i det følgende redegøre for dette.

Rusland, Finland, Sverige, Danmark og Tyskland, som har ansvaret for at nabohearingerne bliver gennemført, har været enige om, at de følgende områder skal være i særligt fokus:

1. Havbundsintervention
2. Maritim sikkerhed
3. Konventionel og kemisk ammunition samt forurenende stoffer
4. Fisk og fiskeri
5. Natura 2000
6. Maritim kulturarv

Dertil kommer – som et særligt krav fra Danmark – en analyse af rørledningernes mulige påvirkning af indstrømningen af saltvand til Østersøen. Det vil sige spørgsmålet om hvorvidt ledningerne vil blokere for gennemstrømningen. Analysen viser, at rørledningen ikke vil blokere for gennemstrømningen.

Ad 1) Havbundsintervention

Ved havbundsintervention forstås man det arbejde, der skal udføres når gasledningen lægges på bunden af havet.

Rørledning er udformet således, at den fortrinsvis bliver lagt direkte på havbunden og gennem naturlige processer synker helt eller delvist ned i havbunden.

I den danske del af projektet, som både omfatter 87,7 km i territorialfarvand og 49,4 km i den økonomiske zone, vil der være tale om nedgravning af rørledninger på en ca. 12 km lang strækning. Dette vil i sagens natur afstedkomme nogen ophvirvling af sedimentter fra havbunden. Undersøgelser som ligger til grund for miljøvurderingen viser, at disse vil sedimentere indenfor et døgn og kun have lokal udbredelse. Efter anlægsarbejdets afslutning vil der ikke være yderligere forstyrrelser af havbunden.

I forbindelse med ilandføringen i Rusland og Tyskland vil der være behov for havbundsarbejder med fx nedgravning. På udvalgte strækninger med lavere vanddybder, f.eks. mindre end 40 m, vil ledningen i den svenske del skulle nedgraves eller stabiliseres med sten.

Ad 2) Maritim sikkerhed

I forhold til den maritime sikkerhed, der omfatter sikkerheden i forhold til skibes sejlads, er der gennemført detaljerede undersøgelser af det nuværende trafikmønster, sammenholdt med prognoser for den fremtidige skibstrafik. Dette har betydningen for vurderingen af den mest hensigtsmæssige linjeføring.

I de danske farvande, som bærer hovedtrafikken ind og ud af Østersøen ved Bornholm har dette været i særlig fokus og er derfor særlig grundigt vurderet. Der er således undersøgt rørledningskorridorer nord og syd om Bornholm, og de danske søfartsmyndigheder har – støttet af de svenske søfartsmyndigheder – stillet krav om en ruteføring syd om Bornholm af skibssikkerhedsmæssige grunde.

For Østersøen som helhed er passagen ved Bornholm sammen med den Finske Golf de to områder, hvor rørledningsprojektets linjeføring har været grundigt vurderet med hensyn til skibstrafik.

Ad 3) Konventionel og kemisk ammunition samt forurenede stoffer

Den danske del af projektområdet omfatter nedlægning af rørene i en såkaldt risikozone, som er etableret uden om det tidligere dumpningsområde for kemisk ammunition fra de to verdenskrige. Denne risikozone omfatter alle farvande rundt om Bornholm. Rørledningskorridoren gennem risikozonen er nøje undersøgt, og der er fundet 3 objekter, der er vurderet at stamme fra kemisk ammunition. Disse er beliggende i så stor afstand fra selve rørledningen, at Forsvarsministeriet som kompetent myndighed har vurderet, at disse ikke udgør en risiko og at de bedst efterlades, hvor de er fundet. Risiko ved dumpet ammunition gælder alene for rørlægningsfasen.

Med henblik på at undersøge om miljøfarlige stoffer, som både kan stamme fra kemisk ammunition og anden forurening, som kan blive frigivet fra sedimenter i havbunden under anlægsarbejdet, er der tilsvarende foretaget omfattende prøvetagninger og analyser.

Prøver af havbunden er undersøgt af to uafhængige laboratorier, herunder VERIFIN (Helsinki, Finland), der er akkrediteret som speciallaboratorium under FN-konventionen om forbud mod udvikling og fremstilling, erhvervelse, oplagring og anvendelse af kemiske våben og sådanne våbens tilintetgørelse.

Danmarks Miljøundersøgelser (Århus Universitet) har tilsvarende analyseret havbundsprøver, ligesom de har foretaget en økotoksikologisk vurdering af risiko for forurening af vandmiljøet i forbindelse med projektet. Danmarks Miljøundersøgelser konkluderer, at da der er meget meget lav forekomst af forurening fra kemisk ammunition, er der ingen risiko for miljøet for nuværende og at nedlægningen af rørledningen ikke vil ændre dette billede.

Jeg har noteret mig, at der ikke i de høringssvar, landene har afgivet er kommet nye oplysninger frem om ammunition dumpet i de danske farvande.

Ad 4) Fisk og Fiskeri

Fiskebestandene i Østersøen udgør et væsentlig levegrundlag for fiskerierhvervet rundt om Østersøen. Bestandene er derfor nøje overvåget, ligesom der er kontrol af fangster. Østersøen er et fælles fiskefarvand og alle lande kan fiske i den økonomiske zone. Miljøvurderingen omfatter derfor både vurderingen af projektets indvirkning på fiskebestanden, herunder især forstyrrelser på kritiske tidspunkter i yngle- og opvækstområder, samt vurde-

ring af påvirkninger på fiskerierhvervets muligheder for at fiske i nærhed af rørledningerne.

Projektets godkendte tidsplan betyder, at der i Danmark (og Sverige) ikke vil være rørlægningsaktiviteter på tidspunkter, hvor torsken gyder. Der er et gydeområde for torsk netop i grænseområdet mellem Danmark og Sverige.

Nord Stream AG har i Danmark indgået aftale med fiskerierhvervet om kompensation for eventuelle begrænsninger i fiskeriet med bundtrawl og har i den forbindelse i samarbejde med danske virksomheder udviklet nye trawl-redskaber, som kan fiske hen over rørledningerne. Det kan i den forbindelse tilføjes, at disse nye redskaber er mindre energikrævende (mindre brændstofforbrug) og mere skånsomme end de traditionelle bundtrawl i Østersøen.

Ad 5) Natura 2000

Danmark har i Østersøen udpeget Ertholmene, Davids Banke, Bakkebrædt og Bakkegrund, samt Hvideodde som Natura 2000-område. Danmark har sendt forslag til EU-Kommissionen vedrørende supplerende udpegning af Adler Grund og Rønne Banke i tilslutning til de tyske Natura 2000 områder. Ingen af disse områder bliver berørt af rørledningen

Ad 6) Maritim kulturarv

Nord Stream har gennemført detaljerede undersøgelser af havbundsforholdene i en 2 km bred korridor for alle de mulige linjeføringer gennem Østersøen. I Danmark er der således opmålt 4 forskellige ruter, hvor der er registreret marin kulturarv. Der er for den nu godkendte linjeføring fundet forskellige dele af skibsvrag, hvoraf et vrag tæt på rørledningen er omfattet af museumslovens beskyttelseskrav. Der er derfor indgået en særlig aftale mellem Kulturarvsstyrelsen og Nord Stream om en detaljeret overvågning af dette vrag.

For Østersøen som helhed, er der gennem Nord Streamprojektets undersøgelser skaffet væsentlig ny viden om den maritime kulturarv. Den endelige linjeføring er også besluttet under hensyntagen til de mange fund.

Det er min opfattelse, at disse mange grundige undersøgelser og miljøvurderinger giver et tilstrækkeligt grundlag for at bedømme projektets indvirkninger på Østersøens havmiljø både i de danske farvande og i Østersøen generelt.

Jeg henholder mig derfor til, at de gennemførte undersøgelser ikke viser, at der er miljømæssige problemer i forhold til den kommende rørledning.

/ Helle Pilsgaard